

Lokalhistorisk forening for Hønderhald

Årsskrift
2016

Sønderhald Egnsarkiv

Elmelundsvej 11, Øster Alling, 8963 Auning

Tlf. 86 48 37 84

E-mail: sonderhaldegnsarkiv@mail.dk

www.sonderhaldegnsarkiv.dk

Åbningstid: Mandag kl. 15-20. (Lukket i hele juli og december måned).

Nærværende årsskrift for 2016 er trykt i 400 eksemplarer og udgivet af Lokalhistorisk Forening for Sønderhald og Sønderhald Egnsarkiv, Elmelundsvej 11, Øster Alling, 8963 Auning.

Eftertryk af årsskriftet - helt eller delvis - kun tilladt med udgiverens tilladelse.

Ansv. for årsskriftet:

Hanne Byriel, Kirkevej 14, 8963 Auning, tlf. 86 49 50 69.

Ekspedition:

Inger Millard, Vestervænget 4, 8963 Auning, tlf. 22 67 50 08

Ekstra eksemplarer af årsskriftet 2016 kan købes for 60 kr. pr. stk.

Overskudseksemplarer af skrifter fra 1978 - 2015 fås for 20 kr. pr. stk.

Hele sættet af ældre skrifter kan erhverves for 10 kr. pr. stk.

ISSN 0109-4017

TEMA: KØBMANDSHANDEL

Forordet - Wallin Feder	4
Oversigt over butikker fra 1907 til 2017	5
Næringsfriheden	6
Min læretid hos C.F. Gerstrøm	8
Butikker i "barndomslandet"	16
Virring-købmanden	17
Floes-købmanden	18
Langkastrup-købmanden	19
Slyngborg-købmandsbutik	22
Købmænd i Auning	24
Nemt til indkøb - før og nu i Øster Alling	28
Butikker i Fausing	32
Butikker i Aarslev	34
Historien om en købmandsbutik i Assentoft	36
Høker- og købmandshandel i Uggelhuse	38



En dejlig sensommeraften i august 2016 havde Sønderhald Egnsarkiv arrangeret en historisk cykeltur i og omkring Auning. Rigtig mange deltog i den spændende og interessante cykeltur. Aftenen sluttede med kaffe og hyggeligt samvær i Auning Idræts- og Kulturcenters café.



Inden generalforsamling den 22. marts 2017, var deltagerne inviteret indenfor på Grevelsgaard i Fausing, hvor Brian Kalltoft Hansen fortalte om galleriets og Grevelsgaardens historie. Herefter viste Bettina Vahle sit værksted frem og fortalte om sin glaskunst. Efterfølgende var de værter med kaffe og hjemmebak i Fausing Forsamlingshus, hvor også generalforsamlingen blev afholdt.

Forord

AF WALLIN FEDER

Omkring år ca. 1800 har det været meget begrænset hvad der har været af handel i de små landsbyer.

For Aunings vedkommende bestod byen af 15 ejendomme, så grundlaget var ikke tilstede. Det folk skulle købe, såsom kaffe, sukker, salt, krydderier og tobak m.v. har man skullet køre til nærmeste købstad for at skaffe. Samtidig kunne man jo så også sælge eller bytte med hvad man selv havde at undvære.

Men da den nye landevej og jernbanen åbnede i ca. 1875 begyndte udviklingen virkelig at gå stærk.

Det nye Auning voksede og udviklede sig hurtigt, og her som i mange tilsvarende byer var der fremsynede foregangsmænd og ildsjæle der kunne se mulighederne for omsætning af varer og dermed fortjeneste.

Det var disse dygtige forretningsfolk der gjorde byen kendt og skabte grobund for massiv bosætning og oprettelse af håndværksvirksomheder, fabrikker og skoler. Nævnes skal også at flere af disse dygtige handelsfolk var med til at skabe grobund for den kulturelle udvikling ved oprettelse af læseklubber, biblioteker og ungdomsklubber m.m.

I dag ser bybilledet noget anderledes ud. Nu er det ikke butiksfacader med forretningsfolkens navne man ser mere, men store kædeforretninger som COOP, NETTO og KIWI. Sikkert en naturlig udvikling med de krav der stilles i dag.

Årsskriftet for 2017 vil sætte fokus på de iværksættere, der var med til at skabe grundlaget for det vi ser i dag.

God læselyst!

	Vejviser for Randers Amt 1907-1909	Håndbogen for Sønderhald 1974-1978	2017
Assentoft	Bager Lyngaa Brugsforening, J. Jespersen Høker Rasmussen	Bager Poulsen Brødudsalg, O. Damsgaard Købmand Frost Madsen	Kiwi Brugs
Drastrup	Brugsforening, Ovine Nielsen	Købmand J. N. Jørgensen	0
Volk Mølle	Bager S. Sørensen	0	0
Auning	Købmand Gerstrøm Købmand Foersom Købmand Højholdt Købmand Rasmussen Bager O. Nielsen Bager K. B. Kristensen Viktualiehandler Marie Sørensen	Købmand Gerstrøm Købmand Wallin Feder Bager B. Sørensen Brødudsalg Brugsforening, Erik Holm	Kiwi Netto Brugs Bager
Fausning	Brugsforening, K. Andersen Købmand N. Andersen Bager F. Jakobsen	Brugsforening, B. Andersen Købmand Chr. Sandgaard	0
Liltved	Detailist K. Rasmus Møller	0	0
Hørning	Brugsforening, S. Rasmussen Detailhandler Ovine Nielsen Bager F. Hansen	Brugsforening, O. Kristensen Bager H. Laursen	0
Aarslev	Brugsforening, J. Rasmussen Detailhandler H.P. Jørgensen	Købmand H. Olsen	0
Langkastrup	Købmand J.M. Sørensen Købmand A. Pedersen Bager Vønschø	Købmand A.L. Jensen Slyngbog Bar Detailhandler Hartvig og Dagmar Sørensen	0
Uggelhuse	Brugsforening, Chr. Thomsen	Brugsforening, K. Andersen Købmand S. Hansen	0
Floes	Høker Rasmus Lausen	0	0
Øster Alling	Brugsforening, K. Rasmussen Bager Sams	Brugsforening, J.Aa. Kvorning Købmand P. Hedegaard Bager K. Laursen	0
Vester Alling	Brugsforening, J. Rasmussen	Brugsforening, F. Nielsen	0

Udover de ovenfor nævnte butikker og perioder, har der været købmænd i bl.a. Virring, Spidsborg samt "Den bette Brugs" i Aarslev.

Næringsfriheden

I middelalderen var købstædernes handelsrettigheder fastlagt i særskilte bestemmelser - fastlagt for hver købstad for sig. Det var ikke lovligt at drive handel på landet. Varer skulle handles i købstæderne, og man betalte ovenikøbet en afgift, for at få lov til at komme på markederne.

I Kong Christian V's "Danske Lov" fra 1683, mildnedes bestemmelserne i lovens 3-13-23 således, "*at ingen Haandværksmand maa bo paa Landsbyen undtagen Grovsmede, Tømmermænd, Bødkere, Teglblændere, Pottemagere som gøre sorte Potter, Hjulmænd, Murermestre, Skindere, Vævere, Skrædere som sy Vadmel og de Skomagere, som sy Bøndersko*".

Endvidere bestemte lovens 3-13-24: "*Ingen, hvo det være kan, maa bruge noget Kjøbmandsskab paa Landet og i Landsbyerne til Forprang... eller sælge nogen Kramvare, Staal, Salt eller fremmed Humle under Varernes Forbrydelse*".

Endelig bestemte lovens 3-13-26, at "*Bønderne skulle føre deres Varer til Købstæderne og dem paa offentlige Axeltorve og Markeder falholde og ej dem til Høkere og Forprangere som Landet omløbe, sælge*". Disse bestemmelser forblev gældende indtil midten af 1800-tallet.

Med Junigrundloven i 1851 blev næringsfriheden sat på dagsordenen. Første skridt var afskaffelsen af den konsumptionsafgift, som landboerne ved byporten havde betalt for at få lov til at køre deres varer ind til salg i byerne. Med afskaffelsen i 1851 forsvandt de volde og plankeværker, der i hundreder af år havde

ligget som synlige toldgrænser mellem by og land. Få år senere, i 1857, vedtog Rigsdagen med Næringsloven selve dødsstødet mod den privilegerede borgerlige næring. Mesterlavene tabte retten til selv at regulere produktion, priser og tilgang til faget, og svendene mistede den sociale tryghed og faglige selvbevidsthed, som det obligatoriske medlemskab af svendelavene havde ydet.

Købmændene oplevede ikke umiddelbart de samme problemer. Et såkaldt læbælte på 1½ mil (godt 10 km) rundt om købstæderne sikrede dem fortsat mod konkurrence i oplandet, selv om høkerhandel med hverdagens helt elementære fornødenheder måtte accepteres.

Først da andelsbevægelsen fra slutningen af 1880'erne også inddrog handel og omsætning og fik dom for, at dens nye redskab, brugsforeningerne, kunne handle frit med sine medlemmer, også inden for læbæltet, begyndte det at gøre ondt for byernes købmænd. Ligesom det betød et stort tab af markedsandele, da bønderne selv på andelsbasis gik direkte ud på verdensmarkedet - både som eksportører af smør, bacon og æg og som importører og forhandlere af kunstgødning, korn og foderstoffer.

Kilder: "Danmarkshistorien.dk", Aarhus Universitet og "Næringsfriheden i Danmark", Wikipedia



The screenshot shows the homepage of the Sønderhald Egsarkiv website. At the top, there is a navigation bar with links like 'Om Egsarkivet', 'Kontakt', 'Ligningshistoriske arkiver', 'Vej til Sønderhald Egsarkiv', 'Læs mere', and 'Hjælp'. The main header reads 'Sønderhald Egsarkiv'. Below this, there are several featured image galleries: 'Tænder-arrangementet i Hørning', 'Sønderhald Egsarkiv', 'Udstilling af billederne fra Uggeluse og omegn', and 'Fotografier fra 24. oktober kl. 10-21'. A small text line below these galleries reads: 'H. Anders.dk søger efter 4000 af de arkiver, som Sønderhald Egsarkiv har fået indleveret gennem 5 år.' Below the main header, there are two more sections: 'Velkommet generalforsamling' and 'Egnsarkivet på Facebook'. The 'Velkommet generalforsamling' section includes a photo of a group of people and a short text about the general assembly. The 'Egnsarkivet på Facebook' section includes a Facebook logo and a link to the archive's page. At the bottom of the screenshot, there is a large text block that reads: 'Gå på opdagelse på www.sonderhaldegnsarkiv.dk Se mange flere billeder af - og fra - butikkerne i det tidligere Sønderhald kommune.'



Gerstrøms købmandsgård i 1945.

Min læretid hos C. F. Gerstrøm

AF PAUL MARCUSSEN, RINGSTED

Uden helt at kunne præcisere noget grundlæggende ønske om en læreplads i netop denne forretning, så har den position som "Gerstrøms kommisser" indtog i byens bevidsthed uden tvivl spillet en rolle for såvel mit, som mine forældres valg af læreplads efter afsluttet realeksamen fra Allingåbro Realskole i sommeren 1951.

Det er svært at definere, hvorvidt positionen skyldtes andet end gruppens størrelse med, som den eneste forretning i byen, en førstekommis og fire butikslæringer samt en kontorelev i grovvarer afdelingen. Men en atmosfære af pli og dannelse som fællesnævner for omgang med såvel kunder, arbejdsfæller som købmændene A. J. Gerstrøm og P. V. Lüneborg og deres familier har uden tvivl været af betydning for den generelt positive opfattelse af gruppen, som absolut også deltog og bidrog aktivt til byens liv.

Jeg tiltrådte som yngste lærling 15. juli 1951 og som sådan naturligvis nederste i den hierarkiske opdeling af arbejdsopgaver mellem læringer, hvilket bl.a. inde-

bar mørkeblå kittel fremfor hvid som for de ældre lærlinge. Årsagen var den enkle, at man som yngste lærling havde mange arbejdsopgaver i bagbutikken med rengøring og oprydning og ikke mindst aftapning af eddike, saltsyre, salmiakspiritus, terpentin, sprit, petroleum m.v.

Desuden fungerede man også som bybud med udkørsel af varer til kunder på enten budcykel med en foran styret placeret hylde eller cykel med lavt placeret varehylde, en såkaldt Long John og endelig en tredje mulighed med en trehjulet ladcykel, som blev anvendt til transport af sække med bl.a. hønsefoder, 50 stk.'s ølkasser og koks og cinders til kakkelovne.

Her først i 50'erne var selvbetjening, der som forudsætning jo har industrielt færdigpakkede varer, endnu et ukendt fænomen, selvom der dog selvfølgelig var en del varegrupper, emballeret fra fabrikkerne klar til direkte placering på hylderne. Men mel, sukker, salt, kartoffelmel, gryn m.m. blev vejet af i størrelse ½, 1, 2 og 5 kg poser. Sværvægteren i disse afvejninger var hvedemel, hvor man hver torsdag afvejede ca. 500 kg fordelt på 1, 2 og 5 kg poser. Hvor denne proces foregik i bagbutikken, så foregik sukkerafvejning inde i butikken, primært 1 og 2 kg poser. Apropos poser, så var noget af det første, man skulle lære, poselukningen og man blev ikke betroet denne opgave i afvejningsprocessen, inden man kunne udføre en forsvarlig lukning af poserne.

Det hører også med i en omtale af afvejningsprocessen, at den 100 kg tunge sukkersæk skulle bæres på ryggen ned af trappen fra lagerloftet til butikken og det var en mærkedag, når man efter at have trænet teknikken med mindre tunge sække, lykkedes med at gennemføre turen ned af trappen med sukkersækken på ryggen.

Arbejdsdagen startede kl. 07.00 ikke mindst for at kunne betjene dagens første kunde-gruppe, "mælkekuskene", der, inden man afleverede den nymalkede mælk fra landmændene på mejeriet, aflagde håndskrevne ordresedler fra landhusholdningerne på nødvendige dagligvarer, som blev pakket forsvarligt med avis-papir inderst og yderst indpakningspapir klar til afhentning, når mælkekusken havde afsluttet leveringen på mejeriet.

Det er vel unødvendigt at anføre, at ligesom færdigheden poselukning skulle nævnte indpakningsproces også udføres med perfektion. Selvom klisterpapir – navnet tape er først taget i brug langt senere – var en mulighed til lukning af pakkerne, så var snoren den mest anvendte til forsvarlig lukning af pakken.





Butikslokalet fra A. J. Gerstrøm og P. V. Lüneborgs tid.

Det var væsentlige færdigheder, der stort set var i brug ved hver eneste kunde-betjening, når det betænkes, at svedsker, abrikoser, rosiner, mandler, kartoffel-mel, ris, kaffe, flere forskellige slags gryn, sæbespånere, brun sæbe, soda m.m. ikke var færdigpakket men blev vejlet af i hvert enkelt tilfælde fra diverse skuffer i disken. Ja – sågar gær blev skåret ud fra en 1 kg pakke i portioner til 10, 15, 25 og 50 øre.

En nødvendig kunnen var også foldning af papirkræmmerhus til påfyld af f.eks. krydderier, mandler, potaske m.m. i mindre portioner. Når alle varer var fundet frem skulle alt eller dele indpakkes også selvom kunden havde kurv med, men hjemtransporten kunne alt afhængig af vejrliget kræve en sådan mere forsvarlig indpakning.

Af andre og meget normale opgaver i kunde-betjeningen var påfyld af eddike, petroleum og sprit i kundens egne medbragte flasker og dunke. Som mellemed til Thordrups Æg Central i Allingåbro for indsamling af æg fra større hønse-avlere i landbruget. Det var også muligt for mindre hønseavlere blandt byens borgere at indlevere æg i forbindelse med indkøbet, hvorfor det også var en hel normal del af betjeningen at modtage, veje og pakke æggene i bakker i bag-butikken, inden man gik i gang med at ekspedere ønskede varer og modregne med beløbet for de indleverede æg.

Apropos kaffe så hører det absolut med i nærværende fremstilling, at man på et for mig ikke nærmere defineret tidspunkt har taget denne vare frem som et helt særligt kvalitetsprodukt til markedsføring af forretningen. Til forskel fra stort set alle andre købmænd så indkøbte man selv rå bønner af forskellige ty-

per i større portioner, som købmand Gerstrøm selv forestod blanding af efter et kun af ham selv kendt forhold, hvorefter bønner blev sendt til brænding på kafferisteri i Randers.

Jeg kan kun bekræfte, at Gerstrøms Kaffe var en vare, som absolut var en ikke ubetydelig del af forretningens image. Forretningen var selvfølgelig understøttet med en kaffemølle, hvor bønnerne fra to dominerende beholdere ovenpå disken blev ledt igennem møllen og ned i en underliggende skuffe, hvorfra man vejede ud i enten 1/8-1/4-1/2 kg poser ikke til hylden, men udelukkende i tilknytning til den enkelte ekspedition.

Betjening af kunder i forretningen havde naturligvis alt afhængig af presset første prioritet, men ligeså vigtigt var det sideløbende at pakke ordrer til de stort set daglige landture. Ordre der var enten indtelefoneret eller indleveret på håndskrevne indkøbs-sedler eller i den kontrabog med en forud aftalt kredit, typisk ugentlig eller månedlig, som en stor del af kunderne benyttede sig af. Udover landture, som forretningen selv stod for, var der et par landmænd, der kørte ugentlige landture til naboer i eget lokalområde.

Men hvorledes med den personlige kundebehandling blandt disse mange praktiske gøremål – var der plads til den? Ja – i allerhøjeste grad var den i fokus, idet der blev lagt meget stor vægt på, at alle i en social og kulturel bredt sammensat kunde-gruppe skulle betjenes med værdighed og respekt og her foregik købmand A. J. Gerstrøm os alle med et lysende eksempel på betjening med indlevelse i og respekt for den enkeltes personlighed og behov.

For mig personligt er det uden tvivl det mest værdifulde, jeg har med fra min læretid, idet det har været fremtrædende i hele mit erhvervsforløb, hvor formidling af information, hvad enten det har drejet sig om produkter eller som arbejdskonsulent vejledning til personer i udsatte situationer, har været helt grundlæggende. Da har jeg haft gavn af den oplæring i først og fremmest at forstå behovet hos modparten for at formidle den rette vejledning med skyldig og respektfuld hensyntagen til den enkeltes individuelle personlighed og ressourcer.

I det hele taget er der i min erindring en overordnet oplevelse af en atmosfære af plig og dannelse også i situationer, hvor der var begået fejl, store som små, der



*Kaffepose fra
Gerstrøm*

krævede en tilrettevisning, hvilket helt afgjort også havde en afsmittende indflydelse på samhørigheden mellem medarbejderne i såvel butik som korn- og foderstofafdelingen. Netop disse voksne mænd i denne afdeling havde på linje med købmændene A. J. Gerstrøm og P. V. Lüneborg en ikke ringe påvirkning af vores oplæring til omgang og betjening af diverse kundetyper.

Hver for sig havde de deres egen, helt forskellig personlig måde at udføre deres betjening på. Ikke noget formelt tillært, men udelukkende med basis i egen personlighed og fuldt ud accepteret af kunderne.

Den ansvarlige leder af mølleri og grovvarelager var de første par år af min læretid Marius Sørensen, kaldet "Marius Mølleren" og aldrig med den officielle titel lagerforvalter. Efter hans fratrædelse fra 36 års virke i 1953 blev hans afløser Peter Yde. En anden med lang tids virke var chauffør Albert Jensen, der også var et eksempel til efterlevelse i henseende til perfektion i og ansvarlighed for pålagte opgaver i forhold til landture med dagligvarer og transport af foderstoffer til landmændene. På et tidspunkt – jeg husker ikke præcist hvornår, men formentlig i forbindelse med Marius Møllers fratrædelse – blev Bernhard Sørensen ansat bl.a. også til udkørsel af grovvarer. Herudover var der i højsæson som høsttiden flere forskellige løsarbejdere.

En af disse var Jacob Petersen, der havde "fast arbejde" i sæsonen med såsæd, hvor han betjente rensemaskinen. At anvende hans formelle navn fortæller ikke rigtig noget om personen, der i daglig tale udelukkende var kendt som "Broder-Jacob", affødt af, at han på et tidspunkt havde ernæret sig som omvandrede sælger af broderivarer.

Samhørigheden imellem de to aldersmæssigt forskellige medarbejdergrupper i købmandsgården bekræftes af den kendsgerning, at man også udenfor arbejdstiden dyrkede et fællesskab ved sammenkomster hjemme privat hos disse "voksne" kollegaer med f.eks. kortspil og andet tidsfordriv.

En medvirkende årsag hertil har selvfølgelig også været, at lærepladsen hørte til de velanskrevne indenfor branchen og derfor tiltrak lærlinge ikke blot fra byen og nærmeste lokalområde, men også fra adresser længere væk end de nærmeste byer Randers og Århus, hvilket jo forudsatte ansættelse på kost og logi og man var indlogeret på 2 værelser på første sal i købmandsgården og indtog den daglige forplejning på Katrines pensionat i Vestergade. Derfor var denne gæstfrihed med "hjemlig hygge" et kærkomment tilbud.

Jeg kan jo med en vis ret sige, at jeg brød en tradition ved som hjemmehørende i Auning at blive ansat som lærling og dermed også hjemmeboende, hvilket dog på ingen måde medførte udelukkelse fra fællesskabet i gruppen hverken på arbejdet eller i fritiden og det medførte jo selvfølgelig også en tilføjelse til kred-

*Butikspersonale 1954.
Fra venstre Hans Sloth,
Paul Marcussen, Bent
Petersen, Hans Jørgen
Fast, Poul Thordrup.
Drengen er Mogens
Gerstrøm.*



sen af private hjem som mødested. For en ordens skyld skal jeg tilføje, at vi to år i træk blev Auning-drenge som lærlinge, idet Bent Petersen, hvis mor var hushjælp hos familien Gerstrøm, afløste mig som 1-års lærling i 1952.

Samarbejdet i gruppen erindrer jeg også udelukkende som værende uden større konflikter udover de banale uoverensstemmelser, der jo altid vil opstå som følge af individuelt forskellig opfattelse af mange situationer. Men det er min oplevelse, at følelsen af ansvar for de pålagte opgaver var fælles og dette ansvar var overordnet enhver individualitet. Eksempelvis erindrer jeg med et ikke ringe skær af hygge og samvær foromtalt store afvejningsdag, hvor vi 2 eller flere - afhængig af kunder i butikken - var beskæftiget i bagbutikken med afvejningen.

I samme bagbutik var der nogle få faste stamgæster, der dagligt lige ville hilse på og samtidig, når nu lejligheden var der, lige skulle have slukket tørsten med en enkelt håndbajer. En person, som ganske vist ikke hørte til nævnte gruppe, jeg husker for nogle helt særlige oplevelser i bagbutikken er vognmand Johannes Rasmussen, der i daglig tale lød navnet "Klods-Johannes".

Han havde i vintertiden opgaven med snerydning af vejene, som han jo havde været i gang med adskillige timer, når vi åbnede kl. 7 morgen, på hvilket tidspunkt han mødte op i bagbutikken for at få morgenmad. Den bestod af en spegesild, som han haledede op direkte fra tønden, skyllede under den kolde hane og med sin lommekniv skar ud i to filetter, hvorefter han med to fingre og hovedet bøjet bagud indtog denne lækkerbiscen. Efterskylning med en "kylling" og håndbajer og så ud på vejene igen.

Selvfølgelig er der også mange lignende oplevelser med alle mulige tænkelige typer af kunder i hovedbutikken og her skal jeg blot nævne tre personer med

medfødte forskellige mentale handicap, der alle var synlige i det daglige gadebillede. Katrine (ikke at forveksle med førnævnte pensionats værtinde) med mongolide træk og uforståeligt sprog, Robert Brandhonnør – totalt besat af brandvæsen og besvarede en hver henvendelse med at knalde hælene sammen og gøre honnør – og Magnus, som nok havde sprog, men ikke i stand til at føre en normal samtale.

Den hændelse, som vi fra butikken oplevede, var en personbil kørende på Jernbanegade, hvor føreren standsede op og ud af vinduet spurgte om vej hos Katrine uden resultat, derefter videre til næste person på fortovet, Magnus, med blot en uklar mumlen som resultat og derefter videre til Robert, som smækkede hælene sammen og gjorde honnør. Men ikke blot vi i butikken havde overværet denne seance. Også husmand Svane, der kørte en ugentlig landtur til Lyngroden havde overværet forløbet fra sin plads på kuskeseadet på hestevognen. Han var lidt af en spøgefugl og kunne ikke nære sig for, da føreren af bilen nu henvendte sig til ham, at fortsætte spillet som meget svær at kommunikere med, hvorefter føreren opgav og rullede vinduet op og fortsatte ud af byen.

Denne "Robert Brandhonnør" med det borgerlige efternavn Thorsen boede sammen med sin mor i Østergade 1 og havde som daglig rutine at gøre indkøb, hvorved vi i forretningen i et vist omfang havde hans tillid og fortrolighed, som indebar daglige informationer om store og små begivenheder i hjemmet.

Og følgende beretning om en beboer på 1. sal, der var meget lille af vækst – måske dværg, men ellers normal – og i daglig tale kun lød navnet "Bette Klara." Hun var igennem et længerevarende sygeforløb og vi fik daglige meldinger fra Robert om hendes tilstand. Hvor sørgeligt et dødsfald end er, så kunne vi ikke undgå at more os over hans sidste melding, der lød "I mons da Bette Klara hun wovnet da var hun dø".

Det sidste af de fire læreår var forbeholdt kontorarbejde i grovvareafdelingen, der udover korn- og foderstoffer også omfattede cementstøberi og forhandling af koks og cinders og i mindre omfang vinduesglas i forhandling for det dengang førende jyske glasfirma Alstrup. Det medførte naturligvis helt andre arbejdsopgaver som telefonbetjening, udskrivning af ordrer til lageret, fakturering og oplæring i RUF-maskinbogholderi.

Der blev også tale om en anderledes tilgang og kontakt til en kundekreds til et varesortiment af helt andre typer og mængder og derfor også med et anderledes informationsbehov. Det indebar en udvidelse af begrebet kundebetjening, personificeret af købmand Lüneborg's meget åbne og ligefremme måde at agere på. I den forstand, at en aftale med f.eks. en landmand om prisen for et parti korn i mange tilfælde indebar en forhandling frem til et kompromis om afvigende opfattelser af pris og kvalitet. Ligesom også videresælget til større kornfirmaer forudsatte en intensiv forhandling.

Selvfølgelig var man som lærling ikke direkte involveret, men lærerigt var det at være vidne til. Og en lille rolle spillede man dog på den måde, at man udover de mere kontormæssige funktioner også havde til opgave at måle rumvægten – den såkaldte hollandske vægt – af de enkelte indgåede partier korn. Ligesom man også havde til opgave at udregne spireprocent i partier af korn, som man forventede havde kvalitet som såsæd. Denne proces var ganske enkel med 100 stk. kornfrø, lagt ned i et bestemt antal dage i en æske med gennemvædet vat og når tiden var gået talte man ganske enkelt, hvor mange af de enkelte frø, der spirede. Begge dele indgik som væsentlige parametre i en endelig prisaftale. Det hører med, at man dette sidste læreår fortsat var til rådighed ved spidsbelastninger i butikken.

C. F. GERSTRØM

Snial-, Korn- og Foderstofforretning
Cementvarefabrik
Postkonto 36055
Telefon 2 og 69

AUNING, den 1. November 1955.-

Anbefaling.-

Poul Marcussen har været ansat her i Firmaet som Lærling i Tiden fra 15. Juli 1951 til 15. Juli 1955 og derefter som Kommis til 1. November s. A., da han blev indkaldt til Militærtjeneste.-

De første tre Læreaar var Poul Marcussen beskæftiget i Butikken, og det sidste Aar paa Kontoret, hvor han deltog i alt forefaldende Arbejde, blandt andet førte han vort Ruffbogholderi i ca. $\frac{1}{2}$ Aar.- Poul Marcussen har i den forløbne Tid udført sit Arbejde med stor Interesse og Omhu til vor fulde Tilfredshed, samtidig med at han har været meget afholdt af Kunderne for sin heflige og korrekte Opførsel.- Vi er overbevist om, at han vil udføre ham ethvert paalagt Arbejde med god Villie og Interesse, hvorfor vi kun kan give ham vor bedste Anbefaling, naar han nu forlader Firmaet efter godt 4 Aars Ansættelse.-

1/2 C. F. Gerstrøm



Paul Marcussens anbefaling fra C. F. Gerstrøm, 1955



Købmandsbutikken på Virringvej 15.

Butikker i "barndomslandet"

AF JØRGEN GRAABÆK

Man går op ad en lille trappe ved husets gavlende og lukker døren op. Den "mekaniske" klokke, der sidder øverst ved dørkarmen, giver sin kraftige ringelyd, der fortæller købmanden, at nu er der en kunde. I erindringens verden kommer man ind i et "stort og spændende" lokale, men i virkelighedens verden et lille lokale med sin disk i midten og med hylder og skuffer langs væggene, hvor der gemmer sig almindelige dagligvarer.

De fleste, der har haft deres barndom i første halvdel og midten af 1900-tallet gemmer helt sikkert på en værdifuld erindring om barndomslandets købmandsbutik. Kaffemaskinen står ved vinduet med dens blanke beholdere til kaffebønner og med "svinghjulet", der enten blev trukket ved håndkraft eller ved en lille el-motor – og så den herlige duft af nymalet kaffe, der stod ud i rummet, når maskinen var i gang. På disken stod den lille glasgærkasse fyldt af en stor pakke gær og med en tynd tråd i et håndtag, som brugtes til at afskære så meget gær, som kunne fås for 5 øre (10 øre)! På disken stod også den store flotte vægt med to messing-vægtskåle, hvor der i den ene lå vægtlodder og i den anden sattes en tom pose, hvori der fyldtes sukker, mel, gryn eller andet, indtil de to vægtskåle var helt i balance. Også kasseapparatet stod på disken. Endelig havde den store bolsje-blikdåse sin plads på disken.

Lad dette være indledningen til min personlige beskrivelse af butikslivet i mit "barndomsland", Virring, Floes, Langkastrup og Slynborg gennem 1900-tallet. Under skolegangen i Virring Skole 1939-1946 var det for min søster og jeg en jævnlig opgave, når skoledagen var forbi, at besøge skolens nabohus, "Johannes butik", for at hente et 4 punnds rugbrød og eventuelt andet med hjem. Fra disse år huskes også butikkens juleudsmykning. Den var ikke overvældende, men gjorde alligevel indtryk, fordi julepyntningen varslede højtid og fest. Andre har naturligvis haft deres oplevelser af "butiksverdenen".

Oplysningerne om de enkelte købmænd i Virring, Floes, Langkastrup og Slynborg har jeg først og fremmest hentet fra folketællingslisterne for Virring Sogn. Alle folketællingslister fra sidste halvdel af 1800-tallet og frem til senest tilgængelige folketællingsliste fra 1940 har været gennemgået. Første gang, hvor der er anført oplysninger vedr. butiksvirksomhed overhovedet er 1880, hvor Niels Sørensen omtales som bestyrer af "Forbrugsforeningen" i Kastrup. Forgæves har jeg på Rigsarkivets afdeling i Viborg søgt i næringsprotokoller, hvor der må kunne findes dato på udstedelse af næringsbeviser. Men "projektet" forekom så "problemfyldt", at jeg måtte opgive det i denne omgang!

Virring-købmanden

I folketællingslisten for 1890 nævnes Jens Peter Jensen, født i Fausing Sogn, 36 år, som detailist (en tidligere ofte brugt betegnelse for købmand) i Virring, og det er anført, at han er gift med Marie Sørensen, født i Sjørlev Sogn, Viborg Amt, 32 år.



Den nedlagte "Johannes butik" i Virring.

Desværre er der ikke hidtil fundet yderligere dokumentation om denne købmandsvirksomhed – hverken skriftligt eller mundtligt. Det vides således ikke, på hvilken matrikel detaillisten har haft sin mulige butik, hvor mange år den har eksisteret og om den har haft til huse, hvor der senere var butik?

I 1897 etablerer en driftig og initiativrig murer (kampestensmurer), Niels Madsen, født i Virring, 21 år, sig som murermester i Virring, og ud over sin murerbeskæftigelse etablerer han senere købmandsbutik i Virring i den bygning (Virringvej 15), som forblev butik, indtil den nedlagdes omkring 1960.

Det må antages, at hans hustru, både i 1. ægteskab, Andrea Nielsen (dør 1906) og i andet ægteskab, Birgitte Christensen (dør 1920 i forbindelse med fødsel) har været hovedkraften i butiksdriften.

Engang imellem 1915 og 1921 overtager ægteparret, murermester Peder Kjærsgaard Kristensen (født i Floes 1890) og hustru Johanne Marie Kristensen (født i Floes 1893) købmandsbutikken fra Niels Madsen. Da Niels Madsen for anden gang bliver enkemand i 1920 adopterer Johanne og Peder Kjærsgaard Kristensen i øvrigt det nyfødte moderløse barn, Metha.

"Johanne" driver i mange år fremover trofast købmandsbutikken – også igenem de svære krigsår –; men omkring 1960 lukker butikken, og bygningen sælges til privat bolig. Den bebos i øvrigt i dag af en efterkommer af Johanne og Peder Kjærsgaard, som driver tømmerforretning herfra.

Floes-købmanden

I folketællingslisterne fra både 1916 og 1925 nævnes en "detailist-familie" fra Floes, nemlig detailist Niels Møller Kristensen (født 1869) og hustru Kirstine Kristensen (født 1879) samt deres børn Else (født 1902) og Kristen (født 1904 – blev bankkasserer i Allingbro). – Butikken har formodentlig haft samme placering, som kendes helt frem til dens lukning, Grundvej 17. Else har været aktiv i butikken og har med tiden overtaget driften af den.

Folketællingslisten fra 1940 omtaler købmand og husmand i Floes, Søren Albertsen, født 1881 i Volstrup, Vendsyssel, og hustru Kathrine Ane Albertsen, født 1884 i Grynnerup, Salling.

Om dette købmandspar er der ikke fundet nærmere dokumentation, hverken om hvor eller hvor længe de drev købmandsbutikken.

Samme folketælling (fra 1940) fortæller også om mejerist og cigarforretningsindehaver Laurits Mathias Gjedsted (født i Harriidslev 1902) og hustru Gudrun Agnete Gjedsted (født i Kolind 1904) bosat på adressen Grundvej 9. Mundtlig beretning om virksomheden giver indtryk af, at der næsten har været tale om en "altmulig-virksomhed", hvor der var brødudsalg, alm. købmandsvirksomhed og cykelforretning m.v. – Samme mundtlige efterretning meddeler, at virksomheden er startet omkring 1927; men der er ingen dokumentation herom, ligesom det heller ikke er dokumenteret, hvornår virksomheden ophører.



Købmandsforretning i Floes. Else Møller står bag disken.

Ej heller om næste Floes-købmandsfamilie foreligger skriftlig dokumentation; men familien består af følgende, og de anførte data stammer fra folketællingslisten 1940:

Sofus Nicolai Axelsen, født 1900.

Markusine Kristine Axelsen, født 1904.

Døtrene Margit (født 1928), Anny, (født 1936) og Kirsten, (født 1938).

Familien drev et statshusmandsbrug i Virring frem til årene før 1950, hvor man ændrede bopæl til Floes. Herfra tilbød Sofus sin arbejdskraft til andre uden for hjemmet, medens Markusine effektivt drev købmandshandelen frem til dens nedlæggelse omkring 1960.

Langkastrup-købmanden

Folketællingslisten fra 1880 fortæller - som nævnt i indledningen - om Niels Sørensen, 25 år ugift, født i Randers, at han fungerer som bestyrer af "Forbrugsforeningen" (betegnelse for de første brugsforeninger). Yderligere nævnes, at Ida Hedevid Hansen, 26 år, født i Norge, tjener ham som husbestyrerinde.

Men folketællingslisten 10 år senere, 1890, anfører nu Niels Sørensen som købmand, 36 år, født i Randers. Nu hedder husbestyrerinden Dorthe Nielsen, 27 år og født i Nivå. En 20-årig Georg anføres som handelskommis, og yderlige nævnes endnu en ung, 16-årige Søren Knudsen.



*I ejendommen, på
Kastrupvej 20,
var der i 1880
Brugsforening og
i 1914 købmands-
handel.*

Der er ingen dokumentation for, fra hvilken matrikel Niels Sørensen har drevet, hverken den i 1880 nævnte forbrugsforening eller den i 1890 nævnte købmandsbutik! – Men formodentlig er der tale om ejendommen på Kastrupvej 20. Ej heller afsløres det, hvorledes det er gået for "Forbrugsforeningen" – formodentlig er den nedlagt ved, at Niels Sørensen selv har omskabt den til købmandsbutik.

Folketællingslisten 1916 fortæller om en detailist i Langkastrup Kristen Hansen Madsen, født 1864 og hans hustru Hansine Louise Madsen, født 1877 samt deres søn Hans Jørgen, født 1914.

Men samme folketællingsliste (fra 1916) fortæller også om en anden købmandsfamilie, købmand Jens Madsen Sørensen (født 1856) og hustru Ane Elise Sørensen (født Knudsen i 1858) samt deres børn, Søren (født 1884), Hans Kristian (født 1886), Signe Eleonora (født 1890), Otto Just (født 1898) og Eleonora Kathrine (født 1905). Til husstanden hører også Jens Anker, født 1910 som søn af førnævnte Signe Eleonora.

Det bemærkes, at ældste søn, Søren (født 1884), i 1916 er anført med titlen forretningsbestyrer og gift med Cecilie Sørensen (født i Sahl 1884).

Der er her tale om den populære købmandsbutik, som bestod frem til 1959 og blev drevet gennem to generationer, af faderen Jens Madsen Sørensen og sønnen Søren Jensen Sørensen ("Søren Købmand").

Igen i folketællingslisterne fra 1925 er far og søn anført som købmænd.

Folketællingslisten fra 1930 omtaler Jens Sørensen som forhenværende købmand, medens Søren Jensen Sørensen benævnes som købmand.

Folketællingslisten fra 1940 nævner Søren Jensen Sørensen som købmand, hvorimod Jens Sørensen nu benævnes forhenværende købmand og rentier, og i øvrigt er han på "optællingsdagen" bortrejst til København, - han er nu 84 år og tilsyneladende enkemand.

Endnu ved folketællingen 1940 er Søren Jensen Sørensen den populære "Søren Købmand", og han og hans kone driver købmandshandelen frem til 1959. Den flotte tidligere butiksbygning står endnu og anvendes til almindeligt boligformål.

Da "Søren Købmand" ophører med at drive købmandshandel i Langkastrup i 1959, finder Annelise og Ejnar Jensen, Hannebjergvej 9, at der fortsat må være grundlag for, at byen kan have en købmandsbutik, og de indretter butik i tilknytning til deres beboelse. Det blive Annelise, der passer det daglige butiksarbejde, medens Ejnar Jensen supplerer den daglige indtægt med indtægt fra torvehandel (bl.a. sommersalg på torvedage i Ebeltoft), husflid, fremstilling af læderartikler og af grandekorationer. Ægteparret når i 1984 at fejre deres 25-års jubilæum som købmandsfolk, Men i 1986 nedlægges butikken, og huset sælges som traditionel bolig.

I modsætning til nabobyer som Uggelhuse, Fausing og Assentoft har brugsforenings-bevægelsen tilsyneladende haft vanskelige vilkår i Virring, Flores, Langkastrup og Slynghborg. Ovenfor er nævnt, at der i 1880 (ved brugsforenings-bevægelsens start) var etableret en "Forbrugsforening" i Langkastrup; men som det også er nævnt, ophører denne sin virksomhed, og bestyreren viderefører formodentlig butikken som købmandshandel.



Søren Købmands flotte butiksbygning i Langkastrup.

Brugsforeningstanken er dog ikke død; for så sent som i 1936 oprettes Hannebjerg Brugsforening. Selve foreningen stiftes 15. august 1935, og allerede ved generalforsamling 25. februar 1936 forelægger den driftige bestyrelse regnskab for byggeri og anskaffelse af inventar. Man etablerer sig i et smukt nybyggeri på Hannebjergvej 28 og ansætter Søren Kristian Jensen og hustru Hansine L. Jensen som uddelerpar, en opgave de løser i en årrække frem til engang i 1950'erne. Endnu et par uddelere følger efter dem i korte årrækker, før generalforsamlingen den 31. oktober 1969 beslutter sig for at nedlægge brugsen, der afhændes til alm. beboelse, og efter Likviditetsudvalgets beslutning overdrages et "restbeløb" til Langkastrup Forsamlingshus med henblik på, at huset anskaffer nye stole og borde.



*Dagmar Sørensen
foran sin butik i 1982.
Billedet stammer fra
avisartiklen skrevet i
anledning af Dagmars
60 års fødselsdag.*

Slyngborg-købmandsbutik

I en lang årrække frem til 1947 drev Jens Carl Jensen (født i Lime 1871) og hustru Marie Jensine Jensen (født i Auning 1872) træsko-butik i Slyngborg. Det var her man søgte til, når træskoene skulle repareres eller fornyes, og der var også "småhandel" med tobak, cigaretter og cerutter m.v. Det var et hyggeligt sted, hvor man gerne kom.

I 1947 køber Hartvig og Dagmar Sørensen huset. Medens Hartvig fortsat søger sit arbejde uden for hjemmet, beslutter Dagmar sig for at indrette en traditionel købmandsbutik i huset, som ligger med facaden mod Grenåvej og med indgang fra denne stærkt befærdede vej. Det bliver en populær butik. – "Vi tager lige ind til Dagmar", hører man sagt! – og man holdt af at komme der, for Dagmar kunne tilfredsstille de fleste af ens ønsker til køb af dagligvarer. Dagmar nåede at fejre 35-års jubilæum i sensommeren 1982 samtidig med, at hun holdt sin 60-års fødselsdag. Desværre døde Hartvig i 1983, og i 1984 annonceredes butik-

ken til leje. Det lykkedes ikke at få den udlejet. I stedet blev den lukket og solgt til almindelig beboelse. Huset ligger der fortsat, men nu med indgang fra den mindre befærdede "Kastrupvej".

Avisartikel i anledning af Dagmars 60 års fødselsdag

Slyngborg Købmandsforretning kom i avisen den 21. juli 1982. Anledningen var Dagmar Sørensens 60 års fødselsdag. I fødselsdagsportrættet fortæller Dagmar Sørensen, at hun har stået 35 år bag disken i Slyngborg Købmandsforretning. Fødselsdagsportrættet giver et godt indblik i Slyngborg Købmandsforretning. Her et lille uddrag af artiklen: *Det er på alle måder lykkedes for Dagmar Sørensen at være aktuel i kundernes favør. Hun har til enhver tid haft en vel-assorteret købmandsforretning, har kunnet skaffe simpelthen alt uden at være tilsluttet en købmandskæde. Butikken er moderniseret både ind- og udvendig, og det skorter ingenlunde på hele registeret af dagligvarer. Dagmar Sørensen har det hele, og hendes kunder fastslår, at skulle der være ting, der ikke findes i butikken, så skaffer Dagmar det prompte. Hun går også aktivt ind for at hjælpe egnens beboere, når det gælder for eksempel gaver til bryllupper eller lignende. Selvom det ligger udenfor en købmands område, så skaffes der alt fra soltøj, fine duge og porcelæn til kunstgenstande. Der hersker et enormt godt tillidsforhold tværs over købmandsdisken i Slyngborg, og kunderne holder ved Dagmar Sørensen, fordi de kan lide "hendes måde at være på".*

Kim C. Christensen, en tidligere medarbejder hos Dagmar, fortæller om Slyngborg Købmandsforretning: *En af Dagmar og Hartvigs forcer var kundebetjening. F.eks. kørte Hartvig "landtur" to gange om ugen med de telefonbestillinger som Dagmar modtog. Dagmar og Hartvig havde også en "stor" omsætning i flaskegas, og betjente i den forbindelse en stor del af omegnens virksomheder. Det var i parentes bemærket også i en tid uden diverse arbejdsmiljøregler, dvs. at øl/vand/vin og øvrig lagervarer var placeret i kælderen. Så det var et stort "sløv" at drive forretningen. Det var også muligt, "at købe på bog" med månedlig afregning. Jeg har været "medhjælp" hos Dagmar, siden jeg var en 7-8 år, og jeg elskede at komme ned til Dagmar og Hartvig. Deres altomfavnende interesse i - og hjælpsomhed for andre mennesker, var meget inspirerende for mig.*

I mange år havde mekaniker Arne Christensen og hans kone Inger drevet henholdsvis autoværksted og issalg i Slyngborg i deres hus på Grenåvejens sydside. Ingers is- og sliksalg blev meget populært og i årenes løb udviklede stedet sig til en hel bar, hvor vejfarende holdt af at komme ind og få sig en forfriskning. - "Slyngborgbaren" blev efterhånden navnet på det for både den lokale befolkning og de vejfarende meget benyttede opholdssted.

Efterhånden udvidedes vareudbuddet til også at omfatte røgvarer og andet, og efter at Dagmars butik på den modsatte vejside blev lukket, kunne flere dagligvarer købes i Slyngborgbaren. Endnu i 1994 kunne man gøre handel i Slyngborgbaren; men frem imod år 2000 måtte også den lukke.



Købmand Foersom, Kirkegade 2, 1909.

Købmænd i Auning

AF WALLIN FEDER

Købmandsgården, Kirkegade 2

Købmand Richard Foersom købte Kirkegade 2 i 1897 af Rudolf Rasmussen. Den første del af de nuværende bygninger opførte Richard Foersom i 1902. I 1914 fik han Justitsministeriets tilladelse til at åbne et håndkøbsudsalg med medicin fra Nimtofte Apotek og butikslokalerne blev udvidet.

Købmand Foersom var en meget aktiv og dygtig forretningsmand. Bl.a. var det ham der byggede de 3 dobbelthuse i Østergade.

Han havde også en ret stor produktion af tørv, der blev solgt til bl.a. København, leveret med banen. Han solgte også små landbrugsmaskiner såsom radrensere plove m.m..

Den nederste bygning på grunden var indrettet som mølle hvor landmændenes korn blev malet, og hvorfra foderstoffer, gødning og trælastvarer blev udleveret. Kirkegade 2 fremstod fra 1914, med forretningslokaler og udbygninger, som en af de største købmandsgårde i Auning.

Da Hevringholm og Sorvad godser blev udstykket, var det købmændene Foersom og Gerstrøm der i forening leverede byggematerialerne til alle ejendommene der blev bygget.

Omkring 1927 overtog Købmand og Hestehandler J. C. Jensen Kirkegade 2. Efter få år forpagtede hestehandler J. C. Jensen købmandsgården ud til forskellige købmænd, men blev dog selv boende i den ene del af huset.

Den første forpagter var Købmand Herman Christiansen. Herman Christiansen, drev butikken frem til 1939, hvor han købte Vestergade 25, for at starte køreskole. Den sidste forpagter var købmand Hallberg Christensen.

Den sidste forretning på adressen var Broderimessen.

Om Gerstrøm og hans købmandsgård

Købmand C. F. Gerstrøm var Aunings bedste bud på en Mads Skjern type. Han fik stabet en købmandsgård op, som dækkede store dele af Djursland, og drev desuden en cementfabrik, et savværk og en kartoffelmøllefabrik.

Gerstrøm overtog den 1. maj 1905 en købmandsforretning på Banegaardsgade, den nuværende Torvegade. Denne købmandsforretning kan føres tilbage til 1876. Bygningerne nedbrændte i 1883, men blev genopbygget og havde en del skiftende ejere, som prøvede kræfter her, indtil Gerstrøm kom til i 1905.

Gerstrøm byggede om og udvidede, så ejendommen fremstod med hovedbygning, lagerbygninger, stalde, tømmerskure, møller og så videre. Det hele dannede et imponerende selvstændigt kompleks midt i byen i 1918.

Gerstrøms leverede varer til det meste af Djursland med bl.a. en 8 spans hestevogn. Til Mols benyttede man først tog til Århus og derefter skib til Thorup Pakhus ved Knebel.

Flere af Gerstrøms bygninger ligger i byen endnu. Selve købmandsgården fra 1883. Bygningen hvor Folkebladet holder til er fra 1910. Møllebristroen, som ligger i den gamle mølle, er også fra 1910. Kiwi ligger i en nybygning, hvor der tidligere lå en lagerhal. Navnene Mølletorvet og Møllebristroen er altså hentet fra Gerstrøms tidligere aktiviteter på stedet.

Efter Gerstrøms død i 1925 videreførte familien købmandsforretningen. I 1942 var det A. J. Gerstrøm som videreførte kolonialforretningen i Torvegade, og Lyneborg var direktør for den store grovvarevirksomhed, som havde kunder overalt på Djursland. Forretningen var i familiens eje i mere end 73 år og sluttede sidst i 1970'erne da Mogens Gerstrøm solgte til Alta. Alta var i en periode i Gerstrøms gamle butiklokaler, flyttede senere om bagved i større lokaler, der hvor KIWI i dag holder til.



Købmandsforretningen, Østergade 9, er blevet udvidet flere gange. Rasmus Juul fik lagt garagen til butiklokalet og Wallin Feder fik fordoblet butiksarealet med en udvidelse i baghaven.



Købmandsforretningen, Østergade 9, skifter ejer - fra Wallin Feder til Per Sejersen, 1978.

Købmandsforretningen, Østergade 9

Østergade 9 er ifølge BBR-oplysninger opført 1900. Huset har i mere end 70 år været købmandsforretning.

Købmand R. Højholt etablerede i 1906 forretning her. Han solgte i 1919 til Købmand Rasmus Juul - kaldet Ras.

Rasmus Juul startede sin karriere som købmand i Auning i 1919, ved at leje sig ind i Østergade 5 ved frk. Kock (Kock var et øgenavn) Hun hed frk. Nielsen.

I 1924 købte han Østergade 9, og indrettede her sin forretning. Op gennem årene blev forretningen udvidet flere gange.

Rasmus Juul købte også naboejendommen, det gamle forsamlingshus, for at få bedre tilkørselsforhold til gården bag butikken.

I tiden indtil det blev revet ned og erstattet med den nye sparekassebygningen, var huset lejet ud til bl.a. Auning Møbelforretning.

Wallin Feder overtog forretningen i 1973, som så i 1978 solgte til Per Sejersen, der måtte opgive forretningen i 1981. Efter eget udsagn bl.a. p.g.a. den hårde konkurrence fra Haudal i Paderup.

Herefter har der været radio/TV forretning på adressen:

Først Torben Olsson med butikken Radio Olsson. Denne blev overtaget af Jens Sørensen og butikken kom da til at hedde: Auning Radio og TV-forretning.

Auning Brugsforening

I Torvegade 16 blev i 1880'erne etableret den første Brugs med J. S. Rasmussen som uddeler. Vi ved ikke så meget om denne forretning. Den kunne imidlertid ikke klare sig i konkurrencen med de 5-6 andre dagligvarebutikker i Auning og blev nedlagt.

Det er uvist hvornår den blev nedlagt. J. S. Rasmussen gav dog ikke op og fortsatte med at handle med manufakturvarer fra Torvegade 16.

I 1912 byggede han en 2-etagers ejendom på Århusvej 1. Huset hedder "Hækkely" og ligger der endnu. Her åbnede J. S. Rasmussen under navnet "Flensborg-Lager Manufaktur & Kolonial".

Der skulle gå nogle år før nogle mænd fra Auning og omegn stiftede den nye Auning & Omegns Brugsforening den 17. maj 1919.

Der tegnedes 84 medlemmer til det stiftende møde. R. H. Haarder, Taarup valgtes som første formand. For at få et butikslokale, købte man slagtermester Henriksens ejendom Vestergade 14 for 18.150 kr.

Brugsen var dengang en "mandeforening" og i 1933 drøftedes det om kvinder skulle have stemmeret. Det kunne man dog ikke blive enige om, så det udsattes til næste generalforsamling.



*Auning Brugsforenings 25 års jubilæum.
Personale og bestyrelse foran butikken, 1944.*



*Butiksinteriør fra Brugsforeningen,
Vestergade 14.*

Brugsen i Vestergade 14 blev en succes og havde derfor store pladsproblemer. I 1967 byggede man derfor en ny forretning bagved den eksisterende Brugs, som efterfølgende blev revet ned. I 1976 blev Brugsen flyttet til Centervej, hvor den ligger i dag.

Her er Superbrugsen blevet udvidet flere gange, og fremstår i dag som en af egnens største og mest moderne forretninger. Først i mange år ledet af den dygtige og fremsynede uddeler Holm, og senere af ligeså dygtige ledere. Superbrugsen er blevet en magnet for centeret og hele handelsbyen Auning.



Kommis Andreas Købsted, Øster Alling Brugsforening, 1911.

Nemt til indkøb - før og nu i Øster Alling

AF ELLEN BYRIEL

I årene omkring 1907 var der, i det område der siden blev Sønderhald kommune, 8 brugsforeninger, 7 købmænd, 6 øvrige detailhandlende og 8 bagere. I alt 29 butikker. Omkring 70 år senere var det samlede tal ca. 22 butikker. I dag er der 6 butikker fordelt på 2 Brugser, 2 Kiwi- og 1 Nettobutik samt 1 bager.

I 1907 skulle en husmor, i en landsby som Øster Alling, blot gå nogle få skridt for at klare sine daglige indkøb. I dag er det stort set lige så nemt og hurtigt, trods den øgede afstand til butikkerne. En stor ændring af indkøbsmulighederne, men en udvikling, som er sket naturligt og næsten ubemærket i løbet af de 110 år.

Da Brugsen i Øster Alling blev stiftet 1897 havde den til huse i nogle små lokaler på Hovedgaden 25. I 1912 blev der bygget nyt og stort på det nuværende Hovedgaden 32. Her lå der tidligere en gammel gård, dengang ejet af Søren Christen Jensen. Da den nystiftede Forbrugsforening i 1897 erhvervede ejendommen matr. nr. 23, Hovedgaden 23-25, var sælgeren Købmand Houlberg, som havde været ejer siden 1878.

Tidligere havde Søren Pedersen, som var født i Vester Alling i 1825, titel af Høker i Øster Alling. Første gang han nævnes som sådan, er ved hans andet barns dåb i 1856. Han var i 1854 blevet gift med Ane Sørensdatter, datter af Søren Chr. Espensen, Øster Alling. Fra hvilken adresse Søren drev høkerbutik, er uklart. Intet tyder på, at det har været den ovenfor nævnte matrikel, da den er handlet på forskellige tidspunkter i den mellemliggende periode, indtil Houlberg købte den i 1878.

Søren døde i Øster Alling i 1883. Hans kone 11 år senere i 1894.

Købmand Niels Anker Houlberg var født i Hørning 1846, som søn af snedker Niels Pedersen Houlberg. Han var gift med Inger Marie Nielsen fra Drastrup i Essenbæk sogn. I folketællingen 1890 benævnes Houlberg som gårdmand, muligvis som ejer af matr. nr. 15, Hovedgaden 21. Fra 1914 til sin død i 1927 ejede og boede han på Hovedgaden 4 (han døde i Lime).

Varesortimentet i Brugsen var stort. Der var alt fra knappenåle, fine kraver, mel og sukker til vognsmørelse, kotøjer og hønsefoder. Alt fragtet til butikken på hestekøretøj fra jernbanestationen i Auning. Frugt og grønt havde man selv. Mælk købte man på mejeriet, hvis man da ikke selv var kvægbonde. Kød og flæsk ligeså, mange havde plads til en gris i udhuset og et saltkar i kælderen. De varer, der blev indkøbt til den daglige husholdning, var i store træk salt, sukker, mel, bagepulver, krydderier, kaffe og øl samt sæbe og andre vaskemidler.

Hos bageren har det været rugbrød og finere brød. Franskbrød, kringle, sandkage o.lign. bagte man selv. Uddeler var Kristian Rasmussen. Han fejrede 25 års jubilæum sammen med Brugsen og blev afløst af Jens Kvorning, som igen blev afløst af sin søn, Jens Aage, i 1941.



Uddeler med familie og personale foran Øster Alling Brugsforening, omkr. 1915



På Hovedgaden 37 opføres der i 1936 butik med beboelse.



Købmandsbutikken i 1977 nu ELITE købmand.

I 1936 fik Brugsen en konkurrent på modsatte side af gaden.

Carl Hedegård Rasmussen købte en del af matr. 17 og byggede forretning med beboelse på 1. sal. Her åbnede han cykelforretning med salg af tobaksvarer og sandsynligvis i tidens løb anden småhandel. I 1964 overtog sønnen Poul Hedegaard forretningen og udvidede til egentlig købmandsbutik.

Også på Hovedgaden 16 blev der drevet handel. Søren Hornbæk, som var cykelsmed, solgte i årene omkring 1920-30 cigarer, tobak, øl og vand. Der var på dette tidspunkt endnu ikke den store, mærkbare krise i dagligvarehandlen på landet. Der blev løbende forbedret og moderniseret hos Brugsen og købmanden i takt med de nye varer, der kom på markedet, især frost- og kølevarer, som krævede investeringer i form af køle- og frysediske. Også selvbetjeningstrenden fordrede store ændringer i butikkernes indretning.

Mejeriet i Øster Alling var blevet lukket i 1965. Mælken skulle herefter leveres til Skørring Mejeri. Og snart blev det muligt for husmoderen at købe den daglige mælk hos købmanden og i Brugsen.

Det var de "glade tressere". Brugsen havde en omsætning tæt ved 1 million og fejrede 75 års jubilæum med optimismen i behold. I 1975 var der ikke mere gæld på Brugsens bygning og den blev stadig ændret og forbedret både udvendigt og indvendigt. Men i 1978 skete der noget i Randers, som skulle få mærkbare følger langt ude i oplandet. Købmand Haudal fik tilladelse til at bygge et stort varehus i Paderup. Det åbnede i august 1979.

Det var dog først da Haudal solgte varehuset til FDB, man for alvor blev nervøse i omegnens brugsforeninger, og naturligvis også hos købmændene. Nu skulle

Brugsen konkurrerede med sin egen organisation, hvilket var næsten umuligt, da OBS, som varehuset nu hed, i kraft af sine store indkøb til varelageret, kunne holde salgspriserne langt under, hvad disse var i de små Brugser på landet.

Brugsens ugentlige varetur ud til kunderne blev indført i 1924. Kørslen blev udliciteret en gang om året. I begyndelsen af 1970'erne kom det på tale at nedlægge vareturen, den var blevet en belastning for økonomien, således vurderedes det i 1973, at der på denne konto kunne opnås en besparelse på 9.500. I 1975 gav generalforsamlingen sin tilslutning til nedlæggelsen.

I 1981 havde man endnu en smule optimisme i behold i Brugsens bestyrelse. Uddeler Kvorning stoppede efter 40 år i jobbet og der blev søgt en afløser for ham. Det blev Kaj Andreassen, der kom fra Vester Alling Brugs, som havde opgivet at køre videre. Det blev dog ikke længe Andreassen var i Øster Alling. Den 2. december 1982 kunne man læse i avisen: "Brugsen i Ø. Alling lukker til sommer". Den 7. marts 1983 startede ophørsudsalget. Bygningerne blev udbudt til salg og købt af Gunnar og Inga Thøgersen. Nu var købmanden ene om handlen i Øster Alling.

Butikken var blevet moderniseret i 1980. Men der var konkurrence fra flere sider. Alle havde bil og kørte gerne den lange vej til Paderup for at handle, om ikke dagligt, så dog med jævne mellemrum. Brugsfolket kan tænkes at have kørt til Auning, hvor Brugsen blev udvidet og moderniseret i takt med omsætningen. Poul og Marie udlejede hus og forretning i 1991. Herefter skiftede den lejer et par gange indtil butikken lukkede i 1994.

Huset blev købt og solgt igen. Sidste ejer lånte butikken ud til et par unge nevøer, som forgæves forsøgte en genoplivning. Efter at huset blev forladt, gik det i forfald og i 2014 blev det fjernet og grunden købt af Borgerforeningen.

I dag kan husmoderen og -faderen, hvis de ønsker det, igen nøjes med at gå et par skridt for at fortage de daglige indkøb til husholdningen. Butikken er ikke længere væk end computeren. Vareturen ud til kunderne, som i Øster Alling ophørte i 1975, er genopstået i "nye klæder". Man kan igen få sine dagligvarer bragt til døren. Det hedder online-handel og en af de mulige butikker er "Osuma" (online supermarked), som drives af Brugsen og Kvickly. Den form for handel giver ikke mere liv i landsbyen, men til gengæld giver den mulighed for at blive boende der, hvis og når bilen og kørekortet er væk.



Handelsmand Peter Krause Pedersen ved købmanden i Fausing omkring 1950.



Kaffekværn fundet på loftet i huset på Vestervangsvej 20, Fausing.

Butikker i Fausing

AF NIELS HØEG JENSEN

Fausings første købmandsbutik blev startet i 1857. Tømrer Lunds kone oprettede en høkerbutik på nordsiden af den nyanlagte landevej Randers-Grenaa (1853). På Hovedvejen 14 blev der drevet butik fra 1857 til 1989.

De sidste købmænd på dette sted, vi kan huske, var J.H. Mortensen fra 1940 til 1958 og Chr. Sandgård fra 1958 og frem til 1989, hvor butikken lukkede.

Af daglige varer til brug i husholdningen kan nævnes; kaffe, te, mel, salt, sukker, petroleum, tobak og tændstikker.

Der blev brug for flere butikker i byen

I 1885 blev der bygget købmandsforretning på Østervangsvej 15, og ved oprettelse af Fausing Brugsforening i 1902 købte foreningen købmanden ud og ansatte en anden af byens købmænd som uddeler. Det blev Chresten Andersen, der havde startet en mindre købmandsforretning i den senere skomager Søren Rasmussens hus, Strædet. (Han var på dette tidspunkt i lære som skomager i Randers.) Chresten Andersen havde tidligere været præstegårdsforpagter, men blev den første uddeler i Fausing Brugs fra 1902 til 1938. Sønnen Børge Andersen med hustruen Nita, overtog stillingen i 1938 og videreførte butikken til 1974.

Efter et par uddelerskift blev vi nødt til at lukke Brugsen i 1977. En lille fin butik, der i 1952 var flyttet ned i den gamle præstegård ved Hovedvejen. Efter salget blev der en pæn sum penge til fordeling blandt medlemmerne.

En såkaldt høkerbutik lå på Vestervangsvej 20 i 1890'erne. Den blev drevet af Niels Ravns kone, Anne Christine. Min kone Hanne er i besiddelse af en lille hånddreven kaffemølle fra denne butik. Hun har fået den af sin morbror Frederik Tetsche, der ejede huset i 30'erne. Han havde fundet den på loftet. Der var butik fra 90'erne til ca. 1915.

Andre butikker i Fausing

Efter Smed Kjærsgård flyttede til Vestervangsvej i 1950'erne blev der i den gamle bysmedie på Østervangsvej oprettet en Radio og TV forretning af Johannes Bak. Han var selv lært og havde byens første TV i sit "udstillingsvindue". En meget flink og afholdt mand.

Bageriet Østervangsvej 13 blev oprettet i 1890'erne med vindmølle på taget, så bageren selv kunne male kornet til mel. Den sidste bager var Mogens Theil der stoppede i 1971.

Byens forretningsstrøg havde i mange år Fausing Antik i det nedlagte mejeri. Den tidligere brugs var først "Kunst og antik", indtil keramikeren Bo Hegedal overtog den. Han har stadigvæk en stor produktion med salg af stentøj.

Byens største butik er dog bilfirmaet Tage Thomsen A/S med salg af Peugeot-biler oprettet i 1961.



Fausing Brugsforening, Østervangsvej 15. Uddelerparret Anita og Børge Andersen. Tv. ses uddelerens far og yderst tv. Andreas Pedersen.



Den gamle præstegård ved Hovedvejen. Fra 1952 til 1977 Fausing Brugsforening. Herefter Fausing Antik og i dag Hegedal Keramik.



Clausholmvej i Aarslev. Tv. tømrerens bolig og værksted, i baggrunden kroen og th. Brugsen "Frem".

Butikker i Aarslev

AF JOHAN PETER TOMMERUP

Aarslev har med sin størrelse, aldrig været et handelscenter, men på en eller anden måde, er der blevet handlet. I 1860 tituleres Rasmus Frandsen, - ejeren af "Den gamle Kro", - som Detaillist og Ølbrygger.

I starten af 1878 finder Hans Peter Schytte på Eistrupgaarden ud af, at andre må påtage sig at opdatere gården til Andelsbevægelsen, - ejerne på Pindsminde, Aarslev Mølle og Eriksborg tager over.

Schytte køber "Den gamle kro" i Aarslev, og i en kortere periode får han - på Eistrupgaarden - betaling for *leveret kolonial* og *en hel del øl*. Han har samtidig haft *brødprodukter* med fra Aarslev Mølle. Bryggeribestyreren i kroen - Ludvig B. Olsen - fortsætter efter ejerskiftet.

Man ved, at Skomageren i 1906 skøder 1420 kv.alen af matr. 13c til "Aarslev Brugsforening" (til højre i billedet). - 1420 kv.alen á 25 øre: i alt 355,- kr. = 554 kv.m. á 64 øre!

De første uddelere man møder i folketællingerne er i 1911 S.K. Simonsen, og i 1916 Søren Jensen.

Men der begynder også at ske noget på Clausholmvej 216. I året 1913 køber Peder C. Sørensen huset, og åbner købmandsforretning. Matriklen handles et

par gange inden Asmus Peter Østergaard tager over i 1933. I forløbet er der suppleret med sadelmageri og cykelreparation. Da Birthe "kommer bag disken" i 1971, handles der stadig med brød, is og slik indtil 1975.

Sidst i 1920'erne, bliver pladsen for trang i Brugsen, og foreningen "FREM" bliver stiftet med det formål, at man i enighed finder en placering og får bygget en ny brugs, med bolig til uddeleren m.m.

Det havde sikkert været interessant læsning, om der havde været et par tilgængelige protokoller, for det tog lang tid at blive enige, og der blev trukket i trådene fra flere sider. - Sammenligner man stuehuset på Aarslev Holm, med arkitekturen i den nye brugs, er der ingen tvivl, - "Kokken på Møllen" har ført det store ord! (Elias Kok)

Det er i 1930 der sker noget, - Jens Peter Bang sælger matr. nr. 10g til "FREM", og ved indvielsen af den nye flotte bygning, kan man fejre, at der i 25 år, har været en forening i byen. Uddeler Peter Johannes Andersen, der var ansat allerede i 1921, flytter med over i det nye, og får en kommis til hjælp. Navnet "FREM" bibeholder man indtil 1947.

Der er dog ikke enighed blandt det købende publikum. Fra sidst i tyverne og frem til et stykke op i 1940'erne, bliver der handlet på to modstående hjørner af Aarslevs store (og eneste) gadekryds - på matr.nr. 13d og 4l, - på den søndre side Clausholmvej nr. 208 og på nordre side Clausholmvej nr. 215 - beboelsen til tømrervirksomheden.

Uden protokollerne er alternativet at aflægge Kristian Pedersen et besøg. Som byens ældste - fra 1921, kan han fortælle, at ungkarlen Christen H. Sigsgaard nåede at være den tredje uddeler i "Den bette Brugs", som "Nogen" indrettede, ved at leje sig ind hos tømreren (v. side af billedet).

Butikken fra 1906 videresælges i 1937 med klausul på, at der ikke må drives købmandshandel. Den bliver købt af den 33-årige uddeler Chr. H. Sigsgaard i 1943, - han har da, i et par år, - været gift med Marius Pedersens datter Nielsine, og det er måske her at kræfterne samles om én Brugs.

I 1970 får det en brat ende med brugsforeningen, - der har været "uregelmæssigheder", og med det svage kundegrundlag, besluttet det at opløse foreningen og sælge bygningen. Efter $\frac{3}{4}$ år tager Rita og Helge Olsen handsken op, og holder liv i den lokale handel i hele $16\frac{1}{2}$ år.

I min barndom under krigen, kom der brødkusk forbi Eistrupgaarden to gange om ugen, det var Christensen, der kørte for Assentoft-bageren, og fra Hørning, var det bager Lauersen "ham selv", og her "risikerede man let", at der faldt en kage af til Hedvig og jeg, - vi havde næsen helt fremme! - Det var ikke så få, af de store 8 punds rugbrød, der blev lagt i armen, og båret ind dengang!



"Elite" købmanden på Storegade i Assentoft, 1979.

Historien om en købmandsbutik i Assentoft

AF BIRTE MØLGAARD GULDAGER (TIDL. MADSEN)

Historikken omkring en købmandsbutik i Assentoft udfolder sig således: På matr.nr. 4f i Assentoft blev opført et hus af karetmager Chr. Jensen, der i 1922 sælger huset med værksted til købmand Holger Andersen, der ombyggede værkstedet til butik og påbegyndte købmandshandel.

I 1924 overtager købmand Karl Jensen, der dog kun havde den i 1 år, købmand I.P. Jensen drev herefter forretningen i 2 år og solgte til købmand Knudsen, som drev den indtil 1934, hvor købmand Storgaard overtager forretningen.

I 1944 køber købmand Niels Frost Madsen forretningen, han kommer fra en købmandsbutik i Vinstrup. Frost Madsen driver forretningen sammen med sin hustru, Marie, og sønnen Torben, der efter endt skoletid hjælper til og senere bliver uddannet kommis.

Hen ad vejen bliver butikken udvidet og moderniseret, og i 1963 bliver privatboligen, som er bygget sammen med forretningen taget i brug. Herefter kan udvidelsen og moderniseringen påbegyndes i de tidligere lokaler. Der udvides dog yderligere bagud i haven, så butikken bliver relativ stor.

Der havde det meste af tiden været ansat læringe og komisser og andet personale til hjælp. Der var en overgang en Shell benzinstander ved butikken. At drive købmandsforretning på det tidspunkt var markant anderledes end nutildags. Kunderne kunne få kredit og havde en kontrabog, hvori alle månedens indkøb blev noteret og gjort op og - for det meste - betalt ved månedens udgang. Dog var der tilfælde, hvor økonomien var trængt, og de fik udsættelse og måske blev betalingen nødvendig via veksler. Man kunne således betragte denne gestus som en slags socialkontor.

Varerne kunne i så tilfælde være olie, landbrugsmateriale - såsæd, gødning m.m., man kunne simpelthen bestille varerne, og de blev for det meste hjemskaffet. På det tidspunkt i 1950'erne havde folk ikke vaskemaskine, så den kunne lejes via købmanden.

Det var også kotume, når folk købte øl og sodavand, at de beholdt emballagen - uden at betale pant - indtil næste køb - dette er jo helt utænkeligt i dag, og det blev også en brat overgang for nogle ved ejerskiftet.

På det sociale område var der også et liv - pakhuset var ofte mødested for bl.a. arbejderne på Kronjyden, når de - på vej hjem fra dagens arbejde - lige skulle ind og nyde en høkerbajer.

Handlen er god og butikken drives af far og søn. Reklamer blev udført af Torben, der duplikerede disse med ugens tilbud, som blev udsendt via posten. Herefter kunne der ringes og bestilles varer, dette gjaldt især kunderne i landdistriktet, der så fik varerne bragt, og det var gratis.

Det krævede et personales fravær fra butikken det meste af formiddagen, for telefonisk at tage imod ordrerne, og derefter kunne en anden ansat pakke varerne, så de kunne være klar til landturen.

Planen havde hele tiden været, at Torben på et tidspunkt skulle overtage forretningen, men hans far havde svært ved at overdrage - og årene gik, hvor Torben stort set drev forretningen - og endelig i 1976 blev han ejer - dog blev faderen boende i privatboligen. Det siger sig selv, at denne constellation måske ikke var den mest gunstige, da det kunne være svært ikke at blande sig, og med udsigterne til et Storcenter i Paderup med Købmand Haudal i spidsen, besluttede Torben at sælge forretningen i 1978 til købmand Ingolf Ålestrup.

Købmand Ålestrup driver forretningen indtil 1990, hvor han sælger til en grossist, og i stedet etablerer en købmandsforretning i Uggelhuse. Herefter forpagter grossisten forretningen til Nina Kristensen, som driver butikken indtil 1992, hvorefter Kim og Lotte Christensen driver butik indtil år 2000.

De følgende år er lokalerne lejet ud til bl.a. blomsterforretning, møbler m.m., og står også tomme indtil 2015, hvor der bliver Pizza-restaurant, og hele bygningen gennemgår en gennemgribende forvandling til stor glæde i bybilledet.



*Lodsstien 2,
Uggelhuse*

Høker- og købmandshandel i Uggelhuse

AF BERTEL MOGENSEN

Den 14. november 1860 køber Anders Eriksen fra Uggelhuse ejendommen mtr. nr. 40, (Lodsstien 2). Han opretter en Høkerhandel, som han driver indtil sin død i 1895. Herefter overtages ejendommen i 1896 af Emil Christensen fra Uggelhuse, som er Anders Eriksens nevø. Emil Christensen driver Høkerhandelen videre, men 30. august 1896 nedbrænder ejendommen i forbindelse med den store Bybrand.

Emil Christensen genopfører ejendommen og fortsætter som Høker, hvilket fremgår af folketællingerne 1901 og 1906. Herfter ser det ud til at Høkerhandelen er ophørt, hvilket sikkert skyldes, oprettelsen af Uggelhuse Brugsforening i 1901.

Den 29. september 1891 får Anton Bertel Pedersen i Uggelhuse "Næringsbevis på Høkerhandel", i hvilken der meddeles ham ret til et udsalgssted på sin bopæl i Uggelhuse. Da hans hus også nedbrænder ved Bybranden i 1896, måtte han hurtigst muligt skaffe sig anden bolig, og han købte derfor en brandtomt på den modsatte side af vejen og opførte et hus, hvorfra han drev Høkerhandelen videre.

Som før skrevet oprettedes Uggelhuse Brugsforening i 1901, hvilket bevirkede, at han måtte opgive Høkerhandelen, idet han i folketællingen 1901 står opført som træhandler, hvilket også er tilfældet i 1906. Herefter ser det ud til, at al Høkerhandel i Uggelhuse er ophørt.

Anton Bertel Pedersens hus i Uggelhuse, hvor der drives høkerhandel i 1891. Ejendommen nedbrænder i 1896 og bliver ikke genopført.



I 1920 er der opstået nogen utilfredshed med Uggelhuse Brugsforening, hvorfor en del beboere beslutter at oprette en ny Brugsforening under navnet Enghave Brugsforening. Den eksisterer fra 1920 til 1930, hvor den nedlægges og bygningen bliver solgt til Jens Rasmussen fra Egsmark på Mols, der opretter en Købmandsforretning. Jens Rasmussen driver forretningen indtil sin død i 1937, hvorefter hans kone Kirstine fortsætter forretningen til sin død i 1939.

Herefter overtages forretningen af købmand Søren Hansen, som i en årrække driver den videre indtil omkring 1970.

Senere etablerede købmand Aalestrup en købmandsforretning i den bygning, som tilhørte den nu nedlagte Uggelhuse Brugsforening.



Enghave Brugsforening oprettet 1920 i privatejet hus, som blev bygget i 1897.

Bestyrelsen 2017

Formand:

Marianne Lund Andersen, Vestervænget 21, 8963 Auning

Næstformand og pressesekretær:

Henning Millard, Vestervænget 4, 8963 Auning

Kasserer:

Inger Millard, Vestervænget 4, 8963 Auning

Sekretær:

Hanne Byriel, Kirkevej 14, 8963 Auning

Øvrige bestyrelsesmedlemmer:

Bent Østergaard, Østervangsvej 29, Fausing, 8961 Allingåbro

Johan Peter Tommerup, Hedevej 10, Årslev, 8960 Randers SØ

Bestyrelsessuppleant:

Inger Marie Linnemann, Ammelhedevej 4, 8960 Randers SØ

Arkivleder:

Ellen Byriel, Hovedgaden 32, Øster Alling, 8963 Auning

Udpeget af byrådet:

Antho Tetche, Nydamsvej 26, Udby, 8950 Ørsted

Sønderhald Egnsarkiv

Elmelundsvej 11, Øster Alling, 8963 Auning

Tel: 86 48 37 84 . Email: sonderhaldegnsarkiv@gmail.com

www.sonderhaldegnsarkiv.dk

Følg os på
Facebook

